

управління якістю підприємство повинно володіти достатнім потенціалом фінансових, кадрових та матеріальних засобів для удосконалення даної системи.

Мединська Леся, Шведа Наталія

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ОСОБЛИВОСТІ МЕНЕДЖМЕНТУ У СФЕРІ ВИРОБНИЦТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Передумови і можливості прискореного економічного розвитку створюються у виробничій сфері, тому сьогодні надається велике значення управлінню операціями саме у цій сфері.

Виробничий менеджмент – це управлінський процес, спрямований на формування комплексної системи виробництва на засадах оптимального використання ресурсів з метою забезпечення необхідного рівня прибутковості. Він складається із таких складових як [1]:

- формування і функціонування виробничих систем;
- менеджмент виробничого процесу;
- менеджмент виробничих фондів;
- менеджмент якості;
- менеджмент створення та освоєння нової продукції.

Виробничий менеджмент включає комплексну систему забезпечення конкурентоспроможності товару, що випускається на конкурентному ринку. Вона охоплює питання побудови виробничих і організаційних структур, вибору організаційно-правової форми управління виробництвом, збутом і післяпродажного фірмового обслуговування товару відповідно до попередніх стадій життєвого циклу.

Виробничий менеджмент формально репрезентується як сфера менеджменту, котра пов'язана з виробництвом товарів і послуг, що передбачає використання спеціалізованих методів і прийомів для вирішення виробничих завдань. До кола обов'язків виробничих менеджерів входить уся діяльність організації, що стосується перетворення вхідних ресурсів на виробничий випуск. Тобто це менеджмент у процесі створення товарів (послуг), який здійснюється на рівні операцій, починаючи із забезпечення організації потрібними ресурсами та впродовж їхньої трансформації в готові товари (послуги).

Операційна система створюється та функціонує з урахуванням стратегії операційної діяльності, яка у свою чергу є однією з функціональних стратегій розвитку організації.

Стосовно промислового підприємства повна система виробничої діяльності називається операційною.

Операційний менеджмент – це термін, який походить від англ. «Production and operations management», що в перекладі означає управління виробництвом. Американські професори Р. Чейс та Н. Аквілано визначають операційний менеджмент як управління всіма ресурсами, необхідними для виробництва продукції та надання послуг організацією. Інші американські дослідники С. Лі та М. Шнайдер стверджують, що операційний менеджмент – наука про концепції, методи, процедури, технологію, що використовуються управлінцями в процесі створення та функціонування операційної системи. Російські професори З. П. Румянцева та Н. А. Саломатін визначають операційний менеджмент як систему взаємопов'язаних елементів, що характеризують виробництво, його організацію, технічне обслуговування, а також управління виробничою стратегією, програмою, виробництвом в оперативному режимі, матеріальним забезпеченням виробництва, ціноутворенням, витратами у виробництві. Кожний з цих елементів стосується управління виробництвом і вимагає відповідного розгляду в їх взаємозв'язку та взаємодії.

Отже, можна зробити висновок, що управління операціями стосовно підприємства – це процес проектування, планування, узгодження, контролю всіх засобів, процесів і видів діяльності, необхідних для перетворення праці, капіталу, матеріалів, енергії та професійних навичок на товари та послуги для задоволення потреб зовнішнього середовища.

Основною метою операційного менеджменту є виробництво продукції вчасно та з мінімальними затратами. Завдання кожного виробничого підрозділу можуть бути різними, але основна управлінська мета залишається однією для всіх: безумовне виконання заданої виробничої програми і досягнення при цьому мінімальних витрат матеріалів, праці, часу та грошових засобів.

Основний зміст операційного менеджменту полягає у виконанні таких функцій:

- планування – конкретизація й забезпечення завдань, встановлених поточним планом (уточнення обсягу й номенклатури продукції, встановлення декадних графіків, виробничих програм тощо);
- оперативний контроль – зіставлення фактичних параметрів технології та продукції, даних про хід виробництва з нормативними величинами;
- оперативний аналіз – своєчасна оцінка безперервного ходу виробництва, виявлення причин відхилень процесу виробництва від запланованих.

У сучасних умовах господарювання специфіка управління виробництвом визначається з урахуванням ринкових умов, які із середини 80-х років характеризуються такими чинниками:

- скорочення життєвого циклу товару, розширення номенклатури виробів за зменшення їх обсягів (а не виробництво великих партій стандартних продуктів);
- значне ускладнення технологічних процесів (порівняно з конвеєрними лініями), що зумовлює підвищення вимог до кваліфікації та рівня підготовки персоналу;
- підвищення вимог до рівня якості обслуговування та термінів виконання замовлень, що викликає труднощі у використанні традиційних виробничих систем та в механізмі прийняття рішень.

Удосконалення менеджменту у сфері виробництва передбачає: орієнтацію діяльності фірми на довготривалу перспективу; проведення фундаментальних наукових досліджень; диверсифікацію виробництва; інтенсивну інноваційну діяльність; максимальне використання творчої активності персоналу. Операційний менеджмент включає діяльність, пов'язану з рішеннями про місце розташування виробництва і вибір обладнання, але успіху виробництво може досягти лише за умови вміння керувати людьми, що є однією з основних вимог операційного менеджменту.

Так, темпи зростання сфери послуг у Північній Америці втричі перевищують темпи зростання сфери виробництва. Компанії – постачальники послуг становлять половину всіх організацій; дві третини робочої сили США зайнято у сфері послуг – лікарнях, готелях, фінансових установах, телекомунікаційних фірмах тощо. Методи операційного менеджменту застосовуються і в пропонуванні послуг у «чистому» виробництві. Виробничі організації випускають автомобілі, споруди, верстати, а організації сфери послуг надають споживачам нематеріальні блага, наприклад, транспортні послуги, послуги в галузі освіти, медичного обслуговування тощо. До послуг належить також торгівля різними матеріальними благами. Організації, які торгують, не виробляють, а лише продають товари і так обслуговують споживачів.

Отже, менеджмент виробничої діяльності – найбільш структурована і чітко детермінована галузь операційного менеджменту. У виробничому менеджменті операції підлягають досить жорсткому і більш-менш однозначному плануванню розрахунку та контролю. Істотну організуючу роль у керуванні відіграє поточний контроль. Керування операціями у виробничій сфері починається з ідентифікації типу технологій. Глибина поділу праці, тип спеціалізації та кооперації виробництва визначають побудову управлінської структури операційної системи.

Список використаних джерел:

1. Кириченко О. А. Фінансовий менеджмент як інструмент управління підприємством / О. А. Кириченко, К. Г. Ваганів // Фінанси. – 2009. – № 5. – С. 93-99.

2. Рудницька О. М. Застосування методів фінансового менеджменту як інструменту ефективного управління підприємством / О. М. Рудницька // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – № 10. – С. 215-221.

Нагорняк Ірина

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

АНАЛІЗ МЕТОДІВ ТА ВИБІР КРИТЕРІЇВ ОЦІНКИ РІВНЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Дослідження поняття соціально-економічної безпеки підприємства (СЕБП) показують, що як об'єкт управління, СЕБП володіє специфічними, притаманними лише їй особливостями. Її забезпечення та постійна підтримка є цільовим та досить складним процесом в управлінні підприємством. Не дивлячись на труднощі у досягненні та забезпеченні СЕБП, на новизну цього фактора для українських підприємств у сучасному трактуванні економістами, СЕБП є важливим елементом сучасного менеджменту підприємств, реалізація якого здатна забезпечити їх стійкий розвиток та досягнення основних цілей їх діяльності.

Важливим моментом у вивченні СЕБП є вибір критерію її оцінки. Він передбачає певну ознаку або сукупність ознак, за якими буде визначатись стан СЕБ підприємства. Даний критерій не лише повинен констатувати факт присутності або відсутності СЕБ підприємства, але й чітко окреслювати її рівень. В іншому випадку такий критерій не буде позбавлений суб'єктивності в оцінці рівня СЕБП. Певною вимогою до вибору критерію оцінки СЕБП є її кількісна оцінка з допомогою тих показників, які підсумовують діяльність підприємства та використовуються в плануванні, обліку та аналізі діяльності підприємства, що є передумовою практичного застосування цієї оцінки.

Сучасна економічна література містить ряд спроб кількісної оцінки рівня СЕБП. Одним із методів оцінки СЕБП є так званий індикаторний метод, зміст якого полягає у порівнянні – абсолютному або відносному – фактичних показників діяльності підприємства з індикаторами (граничними значеннями показників, що характеризують роботу підприємства у різних сферах), які відповідають певному визначеному рівню СЕБ підприємства, та аналіз їх динаміки.

Певною проблемою у використанні даного методу для оцінки рівня СЕБП на сучасних підприємствах є питання точності бази порівняння, тобто власне індикаторів. Річ у тім, що на